

Utbildningsinspektion i Kerstingårdens skola och Tummarpskolan, grundskola F–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kerstingårdens skola/Tummarpskolan den 3 och 4 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Kerstingårdens skola/Tummarpskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Kerstingårdens skola/Tummarpskolan intervjuades rektor, biträdande rektor, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 1 – 3 och förskoleklass. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna

Kerstingårdens skola/Tummarpskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	237
Förskoleklass	61
Grundskola	160

Kerstingårdens skola och Tummarpskolan är två F–3 skolor med lokalintegrerad förskola och fritidshem. De är centralt belägna i kommundelen Dalsjöfors, ett par hundra meter från Dalsjöskolan, kommundelens 4–9 skola. Skolorna ligger c:a en kilometer från varandra och har gemensam skolledning.

På Kerstingårdens skola finns fyra integrerade avdelningar med c:a 25 barn i åldrarna 4–9 år i varje avdelning samt en förskoleavdelning. Dessutom finns två förskoleavdelningar i kommundelens intilliggande sporthall, Dalsjöhallen. Varje avdelning på skolan har ett arbetslag som består av fritidspedagog, förskollärare och grundskollärare. Lagen har ett gemensamt ansvar för barngruppen. Lokalerna är väl samlade med de fem avdelningarna samlade runt en lekhall med angränsande kök, bokrum, ateljé och snickeri. Varje avdelning består av ett större rum och flera mindre grupprum. Runt byggnaden ligger en inhägnad, väl utrustad utegård.

Tummarpskolan består av tre, äldre byggnader i två plan på en stor, välutrustad skolgård. I ”Gula villan”, finns förskoleklass och fritidshem, i ”Vita skolhuset” finns förskoleklass och fritidshem samt tre åldersintegrerade klasser år 1–3 och i ”Gula skolhuset” finns två 1–3 klasser, fritidshem samt matsal, gymnasiksal och bibliotek. Till Tummarpskolan hör också tre förskolor med två avdelningar vardera.

Få elever har annat modersmål än svenska.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Kerstingårdens skola/Tummarpskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Kerstingårdens skola och Tummarpskolan är väl fungerande skolor med överlag erfarna, engagerade, kunniga och välutbildade lärare. Skolorna, särskilt Tummarpskolan, har stora utegårdar som ger bra möjligheter till lek. Eleverna trivs på skolorna och samarbetet mellan elever, personal och föräldrar är gott. Kerstingårdens skola arbetar i åldersblandade arbetslag F–3 med ett väl utvecklat samarbete mellan arbetslagen. Tummarpskolan eftersträvar ett liknande arbetssätt men skolan arbetar, bland annat på grund av lokalernas utformning och placering, med mera självständiga arbetslag utan lokalintegrering av förskoleklassen.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kunskaper om kursplanernas mål bör fördjupas.

- Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör utvecklas och omfatta samtliga ämnen.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Båda skolorna arbetar målmedvetet med att integrera förskoleklassen med år 1–3 för att ge eleverna goda möjligheter till utveckling och lärande som en grund för fortsatt skolgång. På Kerstingårdens skola är förskoleklassen helt integrerad i verksamheten medan Tummarpskolan strävar efter att hitta lösningar för ett närmare samarbete mellan förskoleklass och år 1–3. Enligt personalen på Tummarpskolan beror svårigheterna på att lokalerna inte är samlade i en byggnad.

I den gemensamma kvalitetsredovisningen anger skolorna att elevernas kunskapsuppföljning sker genom diagnoser och observationer. Elevernas utveckling dokumenteras i portfolio och i de planeringsböcker som eleverna upprättar, där de också utvärderar sitt lärande. Vid inspektörernas intervjuer med elever framkommer att eleverna är osäkra på vilka ämnen de studerar och att de tror att kursplanemålen är uppsatta av läraren.

I kvalitetsredovisningen anger skolorna som nytt mål att utarbeta en fungerande modell som visar hur långt eleverna har nått i sin kunskapsutveckling. På Tummarpskolan har detta arbete påbörjats genom upprättandet av en folder där bl.a. färdigheter i svenska och matematik har specificerats och där dessa kan prickas av.

Inspektörernas bedömning är att personalen på skolorna är engagerade i att försöka hitta en modell för kunskapsuppföljning. Inspektörerna vill dock betona att lärarens skyldighet att följa upp, dokumentera och bedöma elevernas kunskapsutveckling gäller samtliga ämnen inom grundskolan. Läroplanens och kursplanernas mål behöver diskuteras och förtydligas för eleverna så att de får en bättre insikt och förståelse inför samtal om deras kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer sammantaget att de två nämnda områdena bör förbättras.

Normer och värden

Inspektörernas uppfattning, som också bekräftas av såväl barn och personal som föräldrar, är att barnen trivs och att det är goda relationer mellan barn, personal och föräldrar på båda skolorna. Ett barn uttrycker detta spontant med orden *"här är alla allas kompis"*. Enligt inspektörernas bedömning har eleverna, särskilt på Kerstingårdens skola, stort inflytande på verksamhetens utformning och ansvar för det egna lärandet. Eleverna på Kerstingårdens skola är också tränade i att arbeta i demokratiska former och eftersom de är indelade i familjegrupper får eleverna möjlighet att ta ansvar för sin "familj" vid bl.a. måltider och städning.

På båda skolorna finns utarbetade trivselregler och på Kerstingårdens skola finns även en "självständighetsplan" för att barnen skall bli "väl fungerande och ansvarstagande samhällsmedborgare." I planen betonas barnens rätt att uttrycka

sin vilja och sina känslor samt skolans uppdrag att lära barnen att ta ansvar för sina ord och sina handlingar och att förstå konsekvenserna av dessa.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Båda skolorna arbetar medvetet med att ge eleverna ett successivt större inflytande genom elevråd som på grund av skolornas olika organisation ser lite olika ut. Elevråden leds av rektorn eller biträdande rektorn och genomförs var fjärde vecka. I Kerstingårdens skola genomförs dessutom möten i storgrupp då hela skolan träffas och elevrådet kan återkoppla elevrådsarbetet till övriga elever.

Eleverna är delaktiga i planeringen av sitt lärande genom de planeringsböcker som varje elev har. I allmänhet planeras arbetet på måndagen och utvärderas på fredagen. Som tidigare nämnts är inte eleverna införstådda med att ämnen styrs av nationella kursplaner utan tror att det är läraren som bestämmer vad de skall lära sig.

I kommundelen finns en övergripande handlingsplan mot kränkande behandling och på skolorna finns egna planer som i vissa delar hänvisar till den övergripande planen. Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Kerstingårdens skola och Tummarpskolan handlingsprogram mot kränkande behandling. Programmen utgör en grund för framtagandet av en likabehandlingsplan.

I skolornas lokala arbetsplaner uttrycks vikten av att samarbetet mellan skola/barnomsorg och hem präglas av öppenhet och sker i en atmosfär av ömsesidigt förtroende. Vikten av fortlöpande kontakt och regelbundna träffar i olika former betonas. Kontakterna sker i planerad form genom inskolningssamtal, utvecklingssamtal, föräldramöten och föräldrabesök. På båda skolorna finns aktiva föräldraråd som bl.a. har hjälpt till att utforma utemiljön på de båda skolorna. Särskilt Tummarpskolans skolgård erbjuder eleverna rika möjligheter till olika aktiviteter.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Kerstingårdens skola består av fyra integrerade avdelningar där varje avdelning består av c:a 25 barn i åldrarna 4–9 år. Varje avdelning är ett arbetslag som är

sammansatt av fritidspedagog, förskollärare och lågstadielärare/grundskole-
lärare 1–7 som har gemensamt ansvar för barngruppen. Barnen på avdelningen
är indelade i en grupp skolbarn, en grupp förskolebarn och tre familjegrupper.
Familjegruppen fungerar som basgrupp för barnen. Effekterna av integrationen
blir enligt personalen

- att de äldre och yngre barnen blir en tillgång för varandra
- att barnens verksamhet utanför hemmet blir en helhet genom att den
finns under ett tak
- att barnen ges stora möjligheter att få individuellt anpassad stimulans
och hjälp till allsidig utveckling genom den samlade, breda yrkeskompe-
tensen och tillgången till lokaler av olika karaktär.

Kertingårdens skola har som verksamhetsidé: ”Att vara på Kerstingården är
tryggt - lekfullt - lärande”.

Tummarpskolan har genom att verksamheten är fördelad på tre olika hus valt
att behålla en mera traditionell klassindelning och där varje hus bildar ett arbets-
lag. I varje klass är elever från årskurs 1–3 integrerade och samarbetet med för-
skoleklassen håller på att utvecklas.

Det är inspektörernas bedömning att de båda olika sätten att organisera under-
visningen på, ger bra förutsättningar för eleverna att nå målen för grundskolan.

Båda skolorna betonar språkutvecklingen i svenska. Tummarpskolan uttrycker i
sin handlingsplan att *”samspelet med andra människor är en förutsättning för utveckling
av både språk och kunskap. Språkutveckling sker via språkanvändning kring ett menings-
fullt innehåll. Eleverna ska uppmanas att i skapande arbete utnyttja alla sina uttrycksmedel:
ord, bild, rörelse och ljud”*.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I Dalsjöfors kommun del finns ett resursteam där skolsköterska, kurator och
specialpedagog ingår. Teamet leds av kommunalens verksamhetschef. De båda
skolornas verksamheter är väl anpassade till elevernas behov och en engagerad
personal och ett varierat arbetssätt gör att elever i behov av särskilda stödåtgär-
der upptäcks och att åtgärdsprogram upprättas. Elevvårdsträffar/barnkonfe-
renser med pedagoger från skolan, skolsköterska, specialpedagog och rektor
genomförs en gång per termin. Särskilt stöd ges i första hand inom arbetslaget
men tillgång till specialpedagog och resurslärare finns. Utöver dessa resurser har
skolorna tillgång till Borås kommuns specialpedagogiska resurscentrum¹ men
denna möjlighet behöver sällan nyttjas.

Skolorna har sju elever med annat modersmål än svenska. Dessa elever erbjuds
modersmålundervisning centralt i Borås vilket tre elever har accepterat. Skolor-
na bedömer, enligt rektorn, att det inte finns någon elev på skolan som är i be-
hov av studiehandledning på sitt modersmål.

¹ Specialpedagogiskt kompetenscentrum (SPKC) är ett kommuncentralt resurscentrum med
uppgift att samordna insatser för alla elever i behov av särskilt stöd, komplettera förskolor-
nas och skolornas kompetens i undervisningen av barn i behov av särskilt stöd och möjlig-
göra integrering av fler särskoleelever i grundskolan (se kommunrapporten).

Utvärdering och bedömning

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsytande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Planen skall skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanen. Sammanfattningen skall presenteras vid utvecklingssamtalet. I Kerstingårdens skola och i Tummarpskolan följs elevernas kunskapsutveckling upp i form av en portfolio, men skolorna uttrycker i sin kvalitetsuppföljning att det finns behov av en väl fungerande modell för uppföljning av elevernas kunskapsnivåer. Inspektörerna bedömer att skolorna har väl utarbetade föreskrifter angående individuella utvecklingsplaner men att dokumentationen som är underlag för samtalen kan förbättras avseende uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling. De individuella utvecklingsplanerna bör ha en tydligare koppling till målen i läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna vill framhålla vikten av att skolan intensifierar sitt arbete med att utveckla de individuella utvecklingsplanerna enligt grundskoleförordningens intentioner. Inspektörerna bedömer sammantaget att uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling bör förbättras till att omfatta samtliga ämnen.

Eleverna uttrycker vid inspektionstillfället att de regelbundet utvärderar sitt lärande och att de får återkoppling i undervisningssituationerna. En elev uttrycker det på följande sätt: *"Man ser att man lär sig och så säger fröken det"*.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolorna har en gemensam kvalitetsredovisning som följer en mall som är framtagen centralt för grundskolorna i Borås. I redovisningen skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Kvalitetsredovisning motsvarar förordningens krav och börjar enligt personalen att bli ett verktyg för kvalitetssäkring och förbättringsarbete.

Ledning och intern kommunikation

Skolorna har gemensam rektor som tillsammans med biträdande rektor bildar ett ledningsteam. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen och den biträdande rektorn har just påbörjat utbildningen. Ledningsteamet anses av personalen vara väl förtroget med den dagliga verksamheten. Båda ingår i verksamhetschefens ledningsgrupp.

Inspektörerna bedömer att styrning och ledning fungerar väl för fortsatt utveckling av skolorna.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Som tidigare nämnts har skolorna få elever med annat modersmål än svenska och de elever som är berättigade till modersmålsundervisning erbjuds undervisningen centralt i Borås. Behörig lärare i svenska som andraspråk saknas. Under våren har denna tjänst köpts in externt.

Personalen på Kerstingårdens skola betonar samarbetet som grunden för arbetet på skolan. Arbetslagen består av såväl fritidspedagog och förskollärare som lågstadielärare/grundskolelärare 1–7 vilket enligt personalen ger arbetslagen en bred kompetens. Inspektörerna uppfattar att personalen är stolt för sitt arbete och att skolan genomsyras av engagemang och kreativitet. Arbetet varierar i smågrupper, större grupper och storsamlingar med olika elevsammansättningar och lärare. Musik, drama och skapande är naturliga inslag i det dagliga arbetet. Eleverna visar gärna upp sina arbeten och sina planeringsböcker och förklarar stolt hur arbetet fungerar. Personalen har ett gemensamt personalrum.

Personalen på Tummarpskolan har i många fall lång erfarenhet av att arbeta på skolan och lärarna är i allmänhet lågstadielärare. Samarbetet är i första hand inriktat på ett nära pedagogiskt samarbete inom det hus där man arbetar och inriktas mot ett samarbete inom årskurserna 1–3 inom huset. Inspektörerna upplever ett engagerat åldersintegrerat arbete i en modell där varje klass har sitt rum men där grupper bildas efter elevernas behov. Personalen har olika personalutrymmen beroende på i vilket hus man arbetar.

Lokalerna på Kerstingårdens skola är väl anpassade för den verksamhet som bedrivs och ger goda möjligheter att vidareutveckla det pedagogiska arbetet. Tummarpskolans lokaler är äldre och är inte som Kerstingården byggda för den verksamhet som bedrivs. Lokalerna ger ändå möjlighet att bedriva bra pedagogisk verksamhet även om samordningsmöjligheterna begränsas något. Utemiljön är, särskilt på Tummarpskolan, inspirerande och ger rika möjligheter till varierande lek. Skolornas bibliotek har god tillgång till böcker och är, enligt både elever och personal, en tillgång för undervisningen.

Datum	Ort
2006-12-07	Göteborg

Egon Andersson
Leif Aljered